

2013/7,8
červenec
srpen

Poutník

časopis Obce unitářů v Brně

POUTNÍK

Obsah čísla 7,8/2013

Rev. Mgr. Jarmila Plotěná: Poutníky jsme před Tebou	1
Blahopřání	2
ThDr. Karolina Sofia Kučerová: Teologie ikon, ikony Krista, řeč ikonografických symbolů	3
Rev. Mgr. Jarmila Plotěná: Katedrála	9
Rev. Mgr. Jarmila Plotěná: Jednorožec	10
Pavel Havlíček Poutník: Lid si nemůže vládnout sám, a někdo královně nepřeje!	11
Pavel Havlíček Poutník: Mé srdce, tiše, tiše!	14
Pavel Havlíček Poutník: Ke Kozlovu	14
Pavel Havlíček Poutník: S kým se to potkáváme?!!	15
Pavel Havlíček Poutník: Ticho!	17
Daniel Novotný: Ptačí pohádka	18
Magdalena Pulicarová: Pohádka	19

Od str. 9 tohoto čísla uveřejňujeme texty z našeho autorského večera „PEGÁSEK“

POUTNÍKY JSME PŘED TEBOU

Jako každým rokem, i letos jsme putovali přírodou, abychom se setkali s vodou čirou, pramenitou a vzdali jí úctu obřadem Otvírání studánek. Zatím nikdy u tohoto obřadu nechyběla skladba Bohuslava Martinů a její mocná slova. Letos poprvé nás ses. Dr. Milada Škárová nezavedla k typické studánce, ale k prameni říčky Ponávky, která Brnem tu špinavá protéká, tu se zase skrývá pod zemí, aby se zase někde vynořila. Navštívili jsme první pramínek Ponávky poblíž Myslivny a druhé dva na Vranově. Zpěv jsme museli poněkud improvizovat, protože s námi letos nebyla ses. Iva Bordovská – po léta hlavní interpretka skladby „Otvírání studánek“. Naše putování bylo věnováno Roku vody.

Městečko Vranov je známé poutní místo s barokním kostelem a klášteřem Paulánů, to jest Řádu sv. Františka z Pauly, o kterém pan Havlíček alias Poutník napsal podivuhodnou prózu (ukázku jsme před několika roky uveřejnili). Cestou od druhého pramínku ke kostelu mne oslovil nápis na kříži z roku 2010:

*„POUTNÍKY JSME PŘED TEBOU
JAKOŽ I VŠICHNI PŘEDKOVÉ NAŠI“*

(1 PAR 29,15)

Nápis připomíná hned tři závažné skutečnosti a to v jasné a působivé zkratce, jak je to obvyklé u duchovních poselství Moudrosti. Za prvé – tu skutečnost, že putujeme, že naše lidská životní situace není statická, ale dynamická, že je to cesta, pouť, proces změny a to změny s cílem. Pouť má svůj jasný cíl a smysl, není to náhodně zvolená procházka ani setrvávání na jednom místě. Za druhé – zdůrazňuje to významné v životě člověka, že se tak neděje osaměle ani skrytě, ale stále „před tváří Boží“, to znamená, že naše putování má svědka a to svědka božského významu. „Pod zorným úhlem Věčnosti“ každá naše myšlenka, slovo a čin nabývají na váze – až zamrazí. Člověk může zатуšit, co znamená to biblické „stál před Hospodinem...“ Aha – to znamená, že věděl o svědku svého života. A nejen on sám, nejen my samotní, ale už dávno všichni předkové naši – jasná kontinuita, návaznost a závaznost činů generací. V tomto Světle je každá naše aktivita : společenská či občanská, politická, ekologická, „soukromá“.... čímsi docela jiným

než se běžně myslí a dává také docela jiný smysl, totiž smysl jasný. A tak, když nás pan Havlíček provázel kostelem (a díky za skvělý a zasvěcený výklad) a ještě dlouho a vlastně dosud se mi připomíná: „Poutníky jsme před Tebou...“.

Vědomé putování létem a nejen létem nám všem přeje
Jarmila Plotěná

*****

BLAHOPŘÁNÍ

všem členům i přátelům Brněnské obce unitářů, kteří se
narodili v červenci a srpnu

VŠE NEJLEPŠÍ!

- 13.7.** Jitka Zlámalová
- 16.7.** Miroslav Nejezchleba
- 29.7.** Ing. Jana Černecká
- 7.8.** Pavel Grün
- 9.8.** Anna Plachá
- 24.8.** Jaroslava Koktová
- 30.8.** Rostislav Miča
Karla Müller

*****

ThDr. Karolina Sofia Kučerová

TEOLOGIE IKON, IKONY KRISTA, ŘEČ IKONOGRAFICKÝCH SYMBOLŮ

Pokračování z června 2013

K Marii namířený posunek pozdravu Zvěstovatelem má také charakter zvěstovatelského výsostného gesta, protože prsteník a palec, nebo prsteník, malík a palec jsou v dlani spojeny a jen zbylé prsty jsou vidět. Bohorodice s pokrčenýma a vztyčenýma rukama, přičemž má dlaně otočené dopředu nebo nahoru, setrvává v modlitebním gestu. Přímluvná gesta jsou obzvláště na pravoslavných ikonostasech vyhraněná. Osoby se naklánějí ke Kristu a vztahují k němu snažně prosící šikmo nahoru otevřené ruce. Archandělé provádějí toto gesto jen jednou rukou. S gesty vyzývání se setkáváme v mnoha formách: vztažené ruce, ruce zkřížené na hrudi, pokrčené ruce před hrudí s dlaněmi směřujícími od těla. Gesto ctění (zbožné klanění – proskynese). Uctívající se dotkne čelem země. Většinou je proskynese spojena se zahalenýma rukama, což bylo přejato z byzantského císařského kultu. Gestem příkazu je předpažená ruka Ježíšova (např. vzkříšení Lazarovo), postavení prstů odpovídá zvěstovatelskému výsostnému gestu.

Dále jsou gesta vládnoucí a spasitelská – na velikonoční ikoně Kristus bere Adamovu ruku a tahá ho z Hádu; učitelské gesto, kazatelské a zvěstovatelské gesto, žehnací gesta.

3. IKONY KRISTA - INTERPRETACE

Ikona ožívá a promlouvá především při liturgii (bohoslužbě). Jakmile toto nemáme plně na zřeteli, odtrhujeme umění ikony od její pupeční šňůry a její řeč se stává nesrozumitelnou. Během církevního-liturgického roku, žije církev rytmem pohyblivých a nepohyblivých svátků. Ikony Krista lze tedy rozdělit na samotné zobrazování Krista a ikony svátků, které připomínají jeho život.

Ikony Krista

Jak vlastně Ježíš Kristus vypadal? Byl to muž hezký nebo ošklivý? Církevní otcové prvních století svorně tvrdili, že byl ošklivý vzhledem, ale krásný svým nitrem. Proč to tvrdili, když ho nikdy neviděli? Byla to pochopitelná reakce na řecký způsob zobrazování ideálu krásy. Křesťanství, jako rodící se duchovní hnutí mělo potřebu se i v umění zásadně vymezit ve své odlišnosti. Od 4. století se začal rozšiřovat názor, že naopak, Kristus byl krásný i fyzicky, protože jeho tělo bylo proměněno krásou duchovní. Jak říká Žalm 45: *Krásou vynikáš nad lidské syny...*

V průběhu času dokonce vzniklo několik dokumentů, které se vysloveně Kristovou podobou podrobně zabývali. Např. Příručka Dionýsia z Furny uvádí:

Tělo našeho Pána, lidské a zároveň božské je tři lokty vysoké. Hlava je trochu zakloněná. Hlavním rysem tváře je jemnost. Má krásné spojené obočí, krásné oči a krásný nos, pleť barvy pšenice, vlnité lehce nazlátlé vlasy a černý vous. Prsty na jeho rukou jsou čisté, velmi dlouhé a krásně souměrné...

Z následujícího popisu nevíme jakou barvu očí, či tvar nosu Kristus měl. ON byl prostě krásný.

1) Mezi nejdůležitější ikony Krista jsou ikony Spasitele nevytvořené lidskýma rukama **acheiropoiétos**. Protože byly považovány za skutečný otisk jeho tváře, měly nezpochybnitelnou autoritu. K takovým patří mandylion edesského krále o kterém jsem se zmiňovala minule. Podle jedné z tradic získal tento otisk tváře do plátna Král Abgar a léčivá moc posvátné látky ho dokonce vyléčila z malomocenství. Místní biskup, aby zachránil tvář Páně před pohanskými vlívý, zazdil mandylion do výklenku nad městskou bránu a vložil tam i zažehnutou lampu. V 6. stol. Při obléhání perským vojskem byl výklenek odkryt a nalezeno nejen plátno, ale i obrys tváře plamenem lampy vypálený do hliněné tašky. Oba obrazy byly převezeny do Konstantinopole, jejich stopa mizí po roce 1204 při vyplenění města křižáckými vojsky. Podle jiné legendy spatřila pohanka Hypatie na dně jezírka ve své zahradě plátno, které po té, co jej vylovila, oschlo a ona spatřila obrysy Kristovy tváře. Ten-

to obraz nese jméno podle místa nálezu: Kamulianum. Na západě jsou známé tzv. Veraikony, tedy Veroničiny roušky, kterých je asi třicet. Rozdíl je v tom, že zobrazují hlavu Krista s trnovou korunou

Společnými znaky pro tento typus ikony nevytvořené lidskýma rukama- *acheiropoiétos* jsou, že je zobrazena pouze hlava bez krku, vlasy a vousy jsou namalované přísně symetricky, oči jsou do široka rozevřené a pronikavé, na čele má 4 kudrlinky a výraz tváře působí velmi přísně. Na ruských ikonách je jeho vzezření přívětivější a na některých ikonách má dvojitě zašpičatělý vous, který padá příkře dolů. Pro tyto ikony se ujal ruský lidový výraz Spas mókraja borodá (Spasitel s mokrým vousem).

2) *Pantokrator*

Poselství ikony Pantokrátora, Vševládce, vyjadřuje zjevení transcendentního Boha, který má však zároveň lidskou podobu. Ukazuje 2 rozměry. Jednak jeho absolutní autoritu a současně bezprostřední milosrdenství v tom, že přijal podobu člověka. V zobrazování Pantokrátora se tedy odrážejí obě tyto dimenze a v různých obdobích se klade důraz na jednu nebo druhou. Například Pantokrator z kupole v Dafni se tváří velmi hrozivě. Vyjařuje postavení Pána vesmíru, který přichází soudit živé i mrtvé a jeho kniha je zavřená. Na ikonách, které tvoří součást ikonostasu, jsou knihy otevřené a sdělují text: *Já jsem světlo světa. Kdo mě následuje, nebude chodit v temnotě, ale bude mít světlo života* (J 8,12) nebo jinde: *Nesud'te, abyste nebyli souzeni. Neboť podle toho, jak soudíte, budete sami souzeni a jakou mírou měříte, takovou se naměří vám.* (Mt 7,1) V Rusku byly tyto ikony pojmenovány Jároje oko, Spasitel s rozhněvaným pohledem, přísné oko Páně.

Ikony Pantokrátora vznikající v pozdějších obdobích mají tendenci inklinovat spíše k druhému laskavému rozměru. Nesou pojmenování Spasitel duší, Milosrdný, nebo dárce života. Na Rublevově ikoně Spasitel ze Zvenigorodu si Kristus sice zachoval přísný výraz, ale jeho rysy vyjadřují dobrotu. Kniha je bohužel poškozena, ale zřejmě obsahovala text: *Pojd'te ke mně všichni, kdo se loptíte a jste obtíženi a já vás občerstvím.* (Mt 11,28)

V symbolismu gest Pantokratora mají významnou roli ruce. Levá ruka Pantokratora z Dafni, který žehná, má zvláštní postavení prstů, takže vypadá jako ochrnutá. Podstata tkví v trojičném dogmatu a jménu. Malířská příručka z hory Athos podává následující výklad:

Při znázornění ruky, která žehná, nespojujte tři prsty dohromady, ale překřížte palec se čtvrtým prstem tak, aby ukazovák zůstal narovnaný a prostředníček trochu ohnutý. Tím se vytvoří Ježíšovo jméno IC. Palec leží přes prsteníček, vzniká tak X a malíček vytvoří svým ohnutím C- sigma. Vzniká tak zkratka Ježíšova jména IC XC.

Dalším prvkem ikon Pantokratora je svatozář, která zdůrazňuje, že Kristus je Bůh. Do svatozáře je otisknut kříž jako znamení Božího milosrdenství. Písmena vepsaná do svatozáře citují text Ex 3,14, když se Bůh zjevil Mojžíšovi v hořícím keři: O ΩN Jsem který jsem (Ho on). Na řeckých ikonách jsou písmena O v levé části, nahoře Ω omega a je N vpravo. Ruské ikony nesou postavení písmen opačně. Ve spodní části je napsáno: vlevo IC (Ježíš) a vpravo XC (Kristus). Znamená to, že Ježíš Kristus, člověk, historická osobnost je pravým Bohem.

Pantokrator má na červeném chitónu oblečen modrozelený himation-plášť. Červená vyjadřuje božskou a modrá lidskou přirozenost.

Deésis

Tento typ ikon pochází z Alexandrie poloviny prvního tisíciletí. Zobrazuje Krista na trůně s Pannou Marií jako symbol NZ po pravé a Janem Křtitelem symbol SZ levé straně. Vychází z rozšířené orientální legendy, že při posledním soudu přijde Panna Marie s Janem Křtitelem prosit za hříšníky. Archanděl Michael sestoupil do pekel a popsal Panně Marii utrpení zavržených. Pod vlivem jeho vyprávění, vyprosila pak P. Marie u svého Syna, že v období mezi vánocemi a velikonocemi bude jejich utrpení přerušeno.

Kristus ve slávě

Od 14. století dominuje ve středu ruských ikonostasů ikona Pantokratora. Z obou stran ho obklopují ikony svatých, který se přimlouvají za lidstvo. Kristus je zde zobrazován na trůně uprostřed dvou červených obdélníků. V rozích jsou vepsány symboly 4 evangelistů, kteří hlásají evangelium do 4 světových stran. Jak sděluje Janova apokalypsa:

Uprostřed na čtyřech stranách trůnu, stály čtyři bytosti. První bytost měla podobu lva, druhá bytost vypadala jako býk, třetí bytost měla tvář jako člověk a čtvrtá bytost se podobala orlovi v letu. Bez ustání ve dne v noci volali: Svatý, svatý, svatý Pán, Bůh vševládný, který byl, který je a který přijde. (Zj 4,6)

Symbolika evangelistů vychází z charakteristiky evangelíí. Matouš jako člověk, vyjadřuje Kristovu lidskou podstatu, Marek-lev zmrtvýchvstání Krista, Lukáš-býk Kristovu oběť, Jan-orel nanebevstoupení Krista. Nejstarší vyobrazení symbolů evangelistů lze sledovat až do prvního století na zdech katakomb.

Kristus sedí uprostřed oválné modrozelené svatozáře, barvy transcendence, která zobrazuje oslňující noc božství. Z této noci se vynořují nebeské bytosti- serafové, vykresleni pouze světlem. Jejich křídla se vzájemně proplétají. U Spasitelových nohou vidíme obrysy kruhů s křídly, znázorňují trůny a zobrazují se ohnivými koly s křídly posetými očima. Oči symbolizují boží všudypřítomnost.

Kristus Emanuel

Ikona Emanuela představuje Krista jako preexistující Logos. Obklopuje ho archanděl Gabriel a Michael a zpravidla je zobrazována v medailonu na prsou Panny Marie. Podle vidění proroka Izajáše: *Hle, panna počne a porodí syna a dá mu jméno Emanuel- to je Bůh s námi (Iz 7,14)*

Je to poměrně vzácný námět, objevuje se v 11. stol. Jeho výraz není výrazem dítěte, ale dospělého člověka, tvář plná moudrosti a velké čelo vyjadřuje věčné tajemství Božího slova.

Kristus Velekněz

Tento motiv se objevuje po pádu Konstantinopole 1453 pod dojmem tragických událostí. Ikony tohoto typu se umísťovaly nad trůny biskupů v chrámech i palácích. Kristus je na nich oblečen v biskupském rouše, pravou rukou žehná a v levé ruce drží knihu s textem: *Moje království není z tohoto světa. Kdyby moje království bylo z tohoto světa, moji služebníci by přece bojovali, abychny nebyl vydán Židům. (J 18,36)*

Na pravé straně knihy je napsána konsekrační formule: *Vezměte a jezte, toto je mé tělo, které se za vás vydává na odpuštění hříchů*. Na levé straně svatozáře je nápis: *Král králů* a vpravo *Velký Velekněz*.

Zajímavé je, že každá epocha si vytvořila takový obraz Krista, který dával odpověď na otázky doby. Jaký je obraz Krista pro křesťany dnes?

Oko, které nespí

Představuje dospívajícího Krista na lehátku před horou. Vypadá, že spí, ale přesto má otevřené oči. Naznačuje obraz Boha, který nikdy nespí a s očima otevřenými chrání svůj lid. Kristus, který spí a současně bdí symbolizuje také spojení božské a lidské přirozenosti.

Spasitel blažené ticho

Tento motiv se objevuje až kolem počátku 16. století. Kristus je zde zobrazen jako anděl se zkříženýma rukama. Uprostřed svatozáře jsou v kříži vepsaná písmena *hó ón* (jsem, který jsem) a hvězda ve svatozáři symbolizuje boží moudrost. Gesto zkřížených rukou vyjadřuje zřeknutí se sebe sama v přijetí oběti. Hvězda označuje teologii ekonomie spásy.

Na začátku jsem zmiňovala velké nároky církve, které byly kladeny na osobu ikonopisce, zejména v 15. a 16. století. Existovaly přísné předpisy, kterými se musel umělec řídit. Mravním způsobem života počínaje a asketickým životním stylem konče. Ikonopisecké dílny byly podrobeny dohledu a kontrole příslušných církevních otců, kteří úzkostlivě dbali na morální hygienu všech u-

mělců i řemeslníků. V Brně existuje jedna velmi zajímavá ikonopisecká dílna. Její ikonopisci nestudovali v monastýrech, nemají ani teologické vzdělání. Nejsou umělci v pravém smyslu tohoto slova. Nejsou dokonce ani pravoslavní křesťané a toto vše, jsou nezbytné podmínky pro splnění požadavků na náročné povolání ikonopisce. Ikonopisecká dílna se jmenuje EIKON, ikona. Pracuje pod patronátem občanského sdružení Podané ruce. Ikony vyrábějí lidé při pracovní terapii, která je součástí jejich léčby z drogové závislosti. Vytvořený zisk z prodeje ikon je investován na prevenci a léčbu drogových závislostí. Ačkoliv se mnou mnozí orthodoxní křesťané nebudou souhlasit, domnívám se, že ikony této dílny promlouvají hlasem transcendentna, ačkoliv její ikonopisci nesplňují žádnou z podmínek této profese. Myslím si, že jedině člověk, který sestoupil do pekel a stanul na samém dně vlastní duše, je schopen transcendence být podvědomě, prostřednictvím obrazu, svým nitrem interpretovat. Takový člověk, který vystupuje z temnoty Hádu, podsvětí, či pekla do světla světa pravým pokáním daným autentickou kenozí, může světlo božské-nebeské neboli transcendentní pomocí barev do světa přenést.

Jarmila Plotěná

KATEDRÁLA

*Gotických chrámů temno znám
a jejich chlad a jejich mlčení
dech varhan, hudbu nevšední
a touhu vznést se, jež věky nemění.*

*Krajkové věží vídávám,
to starým městům vévodí,
hlas zvonů posvátně zve v chrám,
melancholii navodí.
Nocí ty zvony slyším,
bronzová srdce hlaholí,*

*to moje uníknout chce tmám
až touhou někdy zabolí.*

*Gotických chrámů temno znám
a jejich chlad a jejich mlčení*

a touhu vznést se, jež věky nemění.

Jarmila Plotěná

JEDNOROŽEC

*Půjdeš jednou krajinou a potkáš Jednorožce
třeba v dalekých lužních lesích,
na dávném místě, kde nic nečekáš,
na místě bez příkras a planých chtění.*

*Na opuštěné skále zhlédneš něco jako Tajemství,
na zasněžené pláni pocítíš, že se dívá
a vidí tě skutečnějšího než se vídáváš.*

*Na místě podzimu potkáš Jednorožce,
jak šustí v listí, a budeš tichý z toho setkání,
sám v sobě ustaneš a zastavíš se.*

*Až přijde jaro, on bude hledat skromnou trávu,
tu první, která po mrazech táhne ze země,
tu mezi kamením a nekonečným větvoším.*

*U starých staveb potkáš Jednorožce
a setkáš se s ním u pobořené zdi
on zvedne hlavu a ticho bude kolem.*

*Od země se vzneseš a po návratu k ní
ze šedých oblaků a dálkového nebe*

*nespatříš rozdíl mezi tmou a světlem,
jen podivně všepřítomný jas, jehož Zdroj nevidíš.*

*Kdo jednou se s ním setká,
na osamělé cestě
kdo spatří Jednorožce,
v hlubině nahlédne
a už nikdy nebude sám.*

Pavel Havlíček Poutník

Z knihy JEZÁBEL A ELIÁŠ

LID SI NEMŮŽE VLÁDNOUT SÁM, A NĚKDO KRÁLOVNĚ NEPŘEJE! ...

Královna se prochází obklopena skupinkou svých, rozuměj Baalových kněží. Haš-Ašira a Haš-Ašimák jsou jí nejbliž. A šeptají. „Hospodinův věstec prohlašoval, královská paní, že i lid by si mohl vládnout sám!“

„Jméno toho mága?!“, přikáže královna. Ale už předem ví, o kom je řeč.

„Eli-áša, Eli-áša, Eliáš!“, odpovídají oba kněží skoro jedním dechem.

„Ano slyšela jsem! Lid si bude vládnout sám, sám bude spravovat své záležitosti, bude si vyvolovat své starší, starší lidu vyvolí nejlepší ze starších do rady starších, a král bude jeden z úředníků, který bude mít poradní hlas!“

„Je to prý vláda lidu!“, šeptají Jezábelini kněží. „Vláda lidu!“ Královna má dnes oteklá oční víčka, napuchlé tváře. Už sedmý den špatně za noci spí! Pronásledují ji sny plné zběsile pádících koní a zvířený oblak prachu. Válečná tažení! Ve kterých nejsou lidé! Dala zavolat hadačku, ta jí jen uvařila teplý nápoj z bylin, po kterých královně zduřely tváře! A stav se nezlepšil.

Za nocí nespí, za dne usedá a ulehá a podřimuje! Rádcové radí, kněží tančí před bohy, mávají rukama, Jezábel by se ráda tomu divadlu smála, protože snad by jí šťastný smích přinesl úlevu a odlehčení. Šťastný smích. Existuje také posměšný smích!

„Vláda lidu! Proč se bavíme o těchto záležitostech, jsem já snad Achab?! Copak sám sobě může někdo vládnout, už jste to někdy slyšeli?! Člověk musí vládnout druhým! Zvířatům a jiným lidem, takový je boží zákon!“

„Není to Hospodinův zákon?!“ namítají opatrnicky kněží.

„Jeho! Všechno je jeho, všechno řídí on, všechno je podle jeho úradku! Hlásá Eliáš, jeho zaprodanec. Proč se neklaní našim bohům?! Nemusí se jim klanět, ale proč bourá jejich modly?! Je nensášennlivý, a sám hlásá pokoru před bohem Izraele! Jeho proroci jdou v jeho šlépějích! Dej...!“

„Už bylo dáno!“, odpoví králova manželka. „Před sedmi dny byli popraveni, vyzývali ke spiknutí proti králi a proti mně, tak jsme je obvinili a odsoudili!“

... „Od té doby nespíš, královská paní!“, přitočil se kněz Šám-Šulá, bylo o něm známo, že neví, na kterou stranu by se měl přiklonit!

Jezábel se po něm hněvivě podívá! Má totiž pravdu! ... Ano, ano, všechny ty pravdy a všechny ty lži! ... Pro pravdu i pro lež se zabíjí a umírá! ... a nespí!

... Lid, jako každá šelma, potřebuje svobodu a k tomu vůdce smečky! Ale protože lid je falešná šelma v pravém slova smyslu, skutečnou svobodu mít nemůže, nevěděl by si s ní rady, neobejde se však bez pocitu svobody! Pocit svobody! Udělejme všechno pro pocit svobody! I z nejtuzšího otroctví!

„Jděte, vzkazte lidu, že lid si sám vládnout nemůže, to by byl každý králem! To by v Samaří bylo deset tisíc anebo pětkrát deset tisíců králů, kdo by jim sloužil, všichni by se navzájem povraždili! ...Lid, lid!“, zasípe královna.

...Lid, kněží, proroci, soudci, koně, psi, otroci, a písek! Jezábel ucítí, jak její tváře opuchly ještě víc, jako rybí měchýře!

Zničehonic před klubkem kněží poklekne, setřese s hlavy čelenku, ta se s cinkotem chvíli kutálí, a Jezábel od sebe pohyby rukou odhání každého, kdo stojí na blízku ... Po chvíli mlčení se ze-

ptá: „Kde je vrchní Hospodinův prorok, dejte ho ke mně přivést! Chci poslouchat jeho slovo, přesto, že ho nenávidím!“

„Uprchl, nejjasnější královno! Uprchl a skrývá se. Snad čeká na vaši jasnou milost!“

Jezábel zmučeně vzhledne. „Jak mu můžu udělit milost, jak mu můžu dát milost, když tady není, když se skrývá! Mohu mu milost jen vzkázat, ale já, královna, takové věci nevzkazuji, já milost dávám, dávám ji tomu, kdo si ji zaslouží – jestliže ho mám na očích! Běžte mu to říct, tohle mu vzkázat můžete až ho uvidíte. Promeškal příležitost!“

Ozval se hluk a křik. „Paní, naše královská paní!“, přiběhli celí zděšení, „zamordovali Haš-Íšu, učedníka Hospodinova proroka, schovával se, ale objevili ho, a říkají, že ty sis přála jeho krev v ebenové misce!“

„Ukažte mi toho Hašíšu!“, řekla Jezábel.

Přinesli ho a ona na ně: „Kde máte tu nádobu z černého dřeva s jeho červenou krví?! Kde ji máte?!“ Vzala bičik a tloukla všechny, ty, kteří mluvili, ty, kteří mlčeli, tloukla je obráceným koncem biče po hlavách. Vymrskám z vás podlost, myslela si!

Se zaťatými zuby však mlčela... Nač se mám něčím takovým, takovými zločiny, nač se tím mám obírat já, žena, mně, ženě, přísluší malovat si rty a tváře, malovat si pod očima, a sváďet muže k lásce – ta dělá z šelmy člověka, ta dává zapomínat na pekelnosti klamně svobody, to láska a žena udržují a množí lidský rod!

Jezábel se jízlivě zasmála. Vždyť věděla, jak kněží málo milují, jak nechtějí znát opravdové milování! Ech! ... Je tu mezi námi někdo, jenže tady právě není, utekl a skryl se, někdo, kdo hubí náš dům a tvrdí, že my to jsme, kdo hubí Izraele! Jsem králova žena, bylo mně určeno jí být, proč mně kdo nepřeje?! Ať reptá proti bohům, ti stojí nad mojí hlavou! Ti mnou vládnou! ...

Královna se zachmuřila, odešla k sobě, aby nebylo vidět, a tam si otírala oči vyšívanou látkou.

MÉ SRDCE, TIŠE, TIŠE!

Až zase zastavím se na hrázi,
hrst fialek, pozdní petrklíče,
na konci Opatova odkvetlé sněženky...
až zase o něco později tudy půjdu, těch pampelišek pod
Královcem!
Být takhle pampelišek lovcem!
Zhrouťím se do nich, tvář vzhůru k nebi!
Cosi ve mně, tam na dně srdce, šťastně uvelebí!
a až pak sejdu k modrému rybníku Hvězda, protřu si oči nad
zelenou
trávou a nad vlněním pode hrází. Hra vlnek mé kroky doprovází, a
je to
sen, který se mně nezdá!
A ticho a ticho a slunce, a srdce moje! Které zas neví kudy kam,
a tak mu
marně unikám!

KE KOZLOVU

Dokvetly bledulky na močálech v semanínských lesích
a voní lýkovce. Kam jít?!

Bydlí pan Dvořák ještě na samotě za olšinami u železniční trati?
To by už musel být asi stoletý stařeček!
Kudy se vydat? Nahoru, vzhůru ke Kozlovu?
Potkat se se vzpomínkou Maxe Švabinského? Míří, ta vzpomínka,
od České Třebové, těmi velikými serpentínami,
za uchem vlčí mák, žlutý živůtek, modrou sukýnku,
na hlavě slamák. Dole jezdí vlaky.

A u kapličky Dobrý den! Sbohem. Ámen. Ano, ano, já vím.
Jsem poutník, jsem unaven a zmámen, stojím a oči klopím,
Kdo jsme a co jsme?! Kam spějeme? Odkud jsme přišli?!

Zvednu svou hlavu, pohlédnu k Litomyšli, ano, ano,
a Nashledanou! Vy všechny dobré duše!

Pavel Havlíček Poutník

Z knihy JEZÁBEL A ELIÁŠ

S KÝM SE TO POTKÁVÁME?!!

Dul silný vítr a zvedal ze země písečný prach a jemný písek. Směsice prachu a písku se chvílemi vznesla člověku do půlky stehů, zvířatům do břicha, chvílemi se hnala a řítila jako diví běsi, chvílemi pokorně uléhala na Hospodinovu zemi. Vysoko na skále se zelenal proužek trávy, protože tam odtud vytékal pramínek vody, jen tak nicotný a malý, že by se z něj sotva dalo pít, ale pro rostliny, které se tam uchytily, znamenal život ... Hospodin se postaral!

Eliáš rozjímal. Zvedl cíp svého šatu a otřel si jím tvář. Potřeboval dotek, jakýkoliv dotek Hospodinův! „Pane!“, vykřikl prorok a rozpřáhl paže k obloze. „Pane!“, volal Eliáš, aniž by cokoli jiného vyslovil. Touha po síle, touha po oslovení, touha po rozhovoru, touha po doteku živého pramene! „Pane! Pane!“

Ze skály se utrhlo něco drobné suti. Našlápnutí horské kozy! Anebo Bůh?! Nemusel to být On, je to však jeho znamení! K prohlášení své přítomnosti, k postřehnutí své vůle používá jiných, proto je bůh bohem, čemuž člověk sotva porozumí!

„Pane!“, křičí Eliášovo nitro. Žízeň po duchu rozpíná Eliášovi paže! Jakoby už dnes, jakokdyby už tenkrát symbol Ukřižování!

Mrst kamení dopadla muži k nohám, zastavila se před jeho palci. Jsem stařec, jsem nic!, přemítá Eliáš. Jak je možné, že jsem nic, a přece jsem ty sám, Pane, vždyť jsi mě stvořil a běhám světem na tvůj pokyn!

Nahoře nad skalním výběžkem se ukázala hlava. Chlupatá, bradatá, rohatá! Rohatec. Kozel! Kozoroh! Eliáš pocítí zklamání. Zapomněl, co si před chvíličkou myslel, že totiž boží znamení, že projevy boha přicházejí skrze jiné! A tohle tady je kozel! Bradáč! A má vzezření démona! Ještě to tak scházelo!

Eliášovi se za zády ozve šramot. Ohlédne se. Ejhle! Kdosi sem přijíždí na hřbetě zvířete. Je to býk! A na něm sedí člověk.

Jaká neobvyklost! Na rohatém býčisku. Další rohatec! Eliáš si protře uprášené koutky očí. „Chceš vědět něco o ďáblovi, o duchu temnot?!“, ptá se přijíždějící. Má dlouhý řasnatý plášť, takový Eliáš ještě nikdy na nikom nespátřil.

Má holou hrbolatou lebku, té si Eliáš všimne, když se podívá vzhůru. V očních důlcích mu sedí stočení hadi se vztyčenými hlavami, a rozevřenými tlamami, s rozeklanými jazyky!

Eliáš té noci skoro nespál, možná má vidění. Zlé vidění!

„Chceš vědět o ...“ Eliáš mlčí a mohutný úder vichru zvedne oblak prachopísku tentokrát až do výše lidské postavy. Všechno za okamžik zmizí, všechno živé se dusí a zalyká! Býkojezdec se směje, v prorokovi se nabuzuje Duch! Duch odmítající satana!

„Pána temnot neporazíme tím, že proti němu budeme bojovat! Je přece neporazitelný!“... Proč říká ten neznámý neporazíme, proč říká my?!, táže se Eliáš svého Ducha?! Vždyť on sám je ďábel, ten, který sem přijel na býku! Jak je mazaný! Každé púlslovičko má u něj váhu, každá púlmýšlenka je jeho nástrojem! ...Ďábel, jakoby všechno hned uhádl, říká: „Pána temnot neporazíš tak, že proti němu bojuješ, už jsem připomínal, že je neporazitelný!“

Nový poryv větru, jeho mocný dech narazí do skály a zaskučí!

„Ďábla neporazíš, ale zneškodníš, když ho necháš být! Musíš ho nechat, jen ať si dělá co se mu zamane, nesmíš se proti tomu stavět, a pak se nestaneš jeho otrokem, nedostaneš se mu do područí! Aťsi jsou ďáblové cestičky třeba nejzelenější, jako támhle ten trs trávy na skále, nech ho být, nevěšmej si ho, a poznáš, teprve potom budeš i ty mít své zelené pěšinky!“...

Eliáš se mračí! Jezdec na býku pokračuje. „Nebojuj proti pánu temnot, a pak budeš mít své šťastné místo v srdci i pro svého boha, pro tvého Hospodina! Nepochopíš, neuvěříš, dokud si nevyzkoušíš!“

Hospodinův Duch Eliášem zatřese. „Vždyť to ale nakonec přece znamená!“, rozkřikne se prorok a pevně sevře klacek, o který se dosud opíral, sevře ho tak pevně, až mu zbělejí konečky prstů, a dokonce hůl pozvedá a napřahuje jí!, „vždyť to potom znamená, že když proti satanu nebojuji a on tím ztrácí svou bojovnou sílu, že proti němu vlastně bojuji, ty chceš, abych si neuvědomil, jak zálud-

ně mě mateš, jsi ďábel!“, vmete Eliáš svůj hněv jezdcí do obličejů s očima hadů! ... Někdo neviděný nablízku vykřikne jakokdyby upadl a bolestně se zranil! A zase prudký vítr a větrný vír, a černý býk se rozklusá a ztratí se v neviditelnou!

Eliáše srazilo cosi k zemi, sedí, třese se, srdce mu buší jako když viděl šiky nepřátel, dorážející na jejich, izraelský tábor v otevřené krajině. ... „Je mocný, jaký je mocný! Hospodine!“ Eliáš pláče. „Ale ty jsi víc, Hospodine, ty jsi víc!“ Eliáš tluče čelem o kámen...

str. 62

Pavel Havlíček Poutník

Z knihy JEZÁBEL A ELIÁŠ

TICHO!

„Je až neuvěřitelné, kolik lidí žije a jedná v bludu své víry!“ prohlásila královna. „Odmítám uvěřit, že jde o skutečný nevědomý blud! Podezřívám takové, že něco předstírají, že vědí o své skutečné nevěře v bohy anebo o své bídné víře v ně, ale že sami sebe přesvědčují o nutnosti něco předstírat! Vidíte, klam, vědomý sebeklam! Nemám ráda tyto způsoby, nemám! ... Přes všechna vědomá předstírání, přes vědomé a účelové sebeklamy, přesto však přece jen lidé žijí a jednají i v nevědomém bludu víry v bohy, ano, musí tomu tak být, a já té skutečnosti nemohu uvěřit!... Copak nevidíte, že lidé žijí a jednají v bludu, a v ošálenosti svou vírou páchají spoustu zla?! Copak nevidíte, že zdravá a bohům milá víra v ně, je něco úplně jiného než zlé poblouznění, zlé dobrodružství idejí?!“ ...

Eliáš si říká: jsi příliš chytrá, Jezábelo, mohla by prorokovat! Kdo je tady však prorok, já nebo ty?! Ale budiž Hospodinova vůle, budiž vůle Hospodinova, jestliže nemůže být má! ...

... Ačkoliv na té myšlence nebylo nic hříšného, vždyť šlo o uznání Hospodinovy vůle, rozhlédl se prorok kolem, jestli snad jeho

myšlenku přece jen někdo nepoznal a nezachytil, totiž někdo nemoudrý, někdo nepovolaný, někdo nehodný! ...

Anebo někdo nebezpečně bystrý, někdo příliš záludný, příliš nepřátelský, a totiž: zlý duch, zvaný ďábel!

str. 67

Daniel Novotný

Z knihy SVĚT TVOŘENÍ

PTAČÍ POHÁDKA

Bylo to na světě pěkně zařízeno. Ptáci se ptali a odpovídáči jim odpovídali.

Jednoho dne však odpovídáči zmizeli, jako by se do země propadli. Ptáci se ptali: „kdepak jsou naši odpovídáči?“, ale nebylo nikoho, kdo by jim odpověděl.

Ptáci začali hledat odpovídáky po celém světě. Dokonce si nechali narůst křídla, aby se jim hledalo lépe, ale stále nikoho nenacházeli.

Proto za rozbřesku stále slyšíme jejich zpěvavé otázky bez odpovědí.

str. 27

Magda Pulicarová

POHÁDKA

Jo, tuhle vám povim jednu příhodu, která se stala tam někde v severních Čechách.

Tam bydlel takovej kovář ňákej, ani nevím, jak se menoval, ale myslím, že Matěj. Von měl v tom svym baráku dílnu a tam d'ál. Byl už starší, asi takovejch padesát. Ale eště dost štramák a d'ál taky dobře. A že nebyl ňákej jemnej, to bylo jasný a to taky každej věděl a všicky na to už byli zvyklí.

Tam nahóře, jako v nebi, byla taková žencká, něco jako jeptiška, taková jako ouřednice pro ten celej vokres, no. A ta si usmyslela, že ten kovář je moc sprostej a že se s tím musí něco udělat. A přemluvila svatýho Petra. Tomu se do toho moc nechtělo, jemu ten kovář nevadil, von ho bral jako dobrýho člověka. No ale ta žencká, jako ta jeptiška, tak vona do něj furt rejpała a rejpała a rejpała, že vona nemá klid a že to tak d'ál nejde, až si dal říct.

Tak až bude v kostele ňáká ta mše, že se tam vyšpelhaj na to pódijum a domluvili to s farářem. Farář byl z toho celej schlíplej, von na takovýhle tyjátry nebyl dělanej. A votrávenej, že mu ňáká žencká dělá do kšeftu. No ale byla nebeská, tak holt jo.

Tak se to taky stalo, vona měla na sobě ňákej ten středověkej vobek, asi, aby to bylo přesvědčivější. Ty dva, jako svatej Petr a farář, tam byli jako zařezaný. Je to moc nebavilo, ale vona hrála. Že jako jsou z nebe a že kováře pozorujou už dlouho, že sou tam na něj voznámeni, že dělá čertovský řemeslo, dyť prej se koukněte, jak je celej černej a u toho vohně, kdovíco porád dělá. A ani rodinu prej nemá. A že teda voni ho vemou sebou do nebe a tam ho převychovaj.

No, milej Matěj nebo jak se menoval, nejdřív koukal, ale pak byl z toho celej divej. Tak von se nevoženil, aby neměl ňákou ženckou, která by mu votravovala život a teď mu sem přide ňáká bába nebeská, aby mu rozkazovala! Tak to teda ne. Řek si, že ho to nebaví a že de domu. Svatej Petr Matěje pozoroval, farář, ten se potichu smál a lidi nic.

Ta bába byla bez sebe, to jí nenapadlo, že by moh bejt tak vodvážnej, že by takhle vodešel. Tak prej ať se vrátí, no a von, že ne. Tak voni kouzlama přestěhovali to pódijum k němu na dvorek. Tam, že už neuteče. No a taky jo. Dílna malá, jedny dveře ven a zrovna na ten dvorek. Tak zustal sedět a d'ál si svou práci.

Vona mu povídá: „Ty, kováři, to tvoje řemeslo se mi nelíbí, taky si porád černej, tak to d'ál nejde. Ty pudeš hezky k nám, tam se vyučíš řezbářem, to je jemná práce, tichá, dřevo je bílý. Budeš

nám řezat svatý panáčky a loutky, abysme s nima mohli hrát po kostelích divadlo. Lidi to potřebujou, hráli bysme takový pěkný nebeský hry, vono se to hejbe. Dokud lidi nepřesvědčíš, tak to s nima nehne.“

Nojo, todle ale hnulo s Matějem: „Jak já mužů bejt sakra řezbář, dyž sem se vyučil kovářem! A dělám to pětatřicet let!“

No, ale vona, že jinýho řezbáře nemaj, že néni ani na zemi ani v nebi. A že v nebi ho aspoň vybělej. Že hlavně ten její vliv. A s tím jako vodletěli.

No Matěj vylít na ten dvorek a celej vzteklej za nima volal: „Ty Káčo nebeská, dyž chceš bejt se mnou, tak proč se musím já štrachat nahóru. Tak pod ty sem dólu a uvidíme, kdo na koho bude mít jakej vliv! Tady budeš černá natotata!“

Lidi venku se smáli, voni už tam došli z toho kostela kouknout se, co se děje. Matěj ale mávnul rukou a šel do dílny. Tam se vyřádl na kovadlině a bylo mu dobře.

A ta žencká zatím mudrovala, že když s nim sama nic nezmůže, musí to bejt vyšší inštanc. A poslal kováři nebeskej vzkaz, že se má tohoatoho dostavit na Žalý, že tam něco uvidí.

No tak von se tam přeci vypravil. A kouká, co to tam je nahóře. Vona tam jako pro autoritu držela Krista. Dřevěnýho, jako bejvaj na křížích, ale hejbajícího. No Matěj na to kouká a vona začla mluvit jako Kristus. Začala mu dělat kázání. Jenže von jak viděl ty její rukávy, tak hned věděl, vo co de. Říkal si, jak vona může zneužit takhle takový autority a eště si myslet, že von to nepozná! Eště si pomyslel: „No Kristepane, tys to teda dopracoval.“ A ten Kristus najednou sám vod sebe tiše povídá: „To víš, každej člověk, s kterým kučírúje ženská, to má na světě těžký.“ No ted Matěj zustal

úplně vedle. Řek si, no když už je to takhle, tak to já musím něco udělat. A řek ty jeptišce, že s ní teda de. „Takhle mizerně vyřezat Krista, to bych snad doved taky. A aspoň, když se vona zaměří na mě, nechá toho chudáka na pokoji.“

No tak tam přišel, hned jim všechno zařpal, dali mu verpánek, jano nějakýmu ševci. Dali mu asi tři dláta, dřevo žádný. Tak tam zkoušel dělat něco z nějakých nebeskejch hmot, no ale moc ho to nebavilo. Svatej Petr tam chodil celej vyplašenej vokolo něj. To Matěje dopálilo : „Jak je to sakra možný, takovej chlap, s takovou

funkcí, a von se nechá komandovat nějakou ženckou, která je nej-
vejš ouředlnice!“(

No tak dával tajně svatýmu Petrovi lekce co a jak, jak zas na-
bejt toho svého postaveni. No Petr nedával zatím nic najevo. Ma-
těj za těch pár dnu vyřezal ňáky ta tajtrdliky, stejně byly ňáký ne-
domrlý. Když to někdo neumí a nedělá s láskou, je to hned vidět a
ty nebeský hmoty sou stejně na prd.

No a tak se Matěj sebral, že už to převychování je na dostatek-
ný úrovni a že de domu dělat to svý. Petr ho pustil, no ale bába to
hned viděla a hurá za Matějem. Von jí ale zasejal takovejma na-
dávka a eště když přišel domu, viděl, že doma je všechno bílý,
že mu tam nakouzlila i ňákej bílej servis s anděličkama, tak ty ta-
líře popad a začal je po ní házet, až ji pomalu zahnal nahóru do
toho nebe. Tam už si s ní teď svatej Petr poradí.

Ale ty talíře eště teď někde lítaj ve vzduchu. Vo to se teď zají-
maj Amerikáni, to je ňáký to nebeský ucho, nebo jak se tomu říká.

Foto na titulní straně: Z. Červená

Foto Růže: Peggy Greb, jde o volné dílo z United States Department of
Agriculture (staženo z wikipedie)

PROGRAM NA MĚSÍC ČERVENEC A SRPEN 2013

Shromáždění se konají na ul. Staňkova 18a, Brno, budova OSC a.s.,
3. patro. Doprava: tramvaj číslo 1 a 6 - zastávka Hrnčířská

ČERVENEC 2013

Pátky 17 – 19 hod.:

12.7.: Prof. Miroslava Paulíčková:

ČLOVĚK A JEHO VZTAH KE SVĚTU (K MAKROKOSMU)

19.7.: Ing. Pavel Sedlák: **OBRÁZKY Z CEST II – INDIE, KUBA**

26.7.: Rev. Mgr. Jarmila Plotěná:

DUCHOVNÍ ODKAZ M. JANA HUSA A SOUČASNOST

SRPEN 2013

Pátky 17 – 19 hod.:

- 2.8.: **LÉTO S KNIHOU** – setkání nad knihami, které nám pomohly na duchovní cestě
- 9.8.: Rev. Mgr. Jarmila Plotěná: **ZAVÁTO ČASEM** – k Mezinárodnímu dni původního obyvatelstva (s diskusí)
- 16.8.: Prof. Miroslava Paulíčková:
ČLOVĚK A JEHO VZTAH KE SVĚTU (K MIKROKOSMU)
- 23.8.: **ROZPRAVA O VODĚ ŽIVÉ, VODĚ BEZ OBALU – Malá vodní slavnost** – přineste si vodu z místa, které rádi navštěvujete
- 30.8. RNDr. Milada Škárová: **PŘICHÁZENÍ A ODCHÁZENÍ: A CO DÁL?**

ČTVRTEK 18,30 hod.

- 8.8.: **SPOLEČNOST A. KARDEC: ŽIVOT DUCHŮ neboli
DUCHOVNÍ ŽIVOT**

Děkujeme všem dárcům za finanční příspěvky na našich akcích.

Obec unitářů v Brně vydává měsíčník „Poutník“ obsahující původní články členů a přátel Unitárie, články z historie unitářství, poezii, aktuality i zábavu.

E-mailová adresa: unitaria.brno@seznam.cz. Viz též www.unitaria.cz.

Pokud si přejete tento program nebo časopis „Poutník“ dostávat e-mailem, sdělte vaši e-mailovou adresu v kanceláři Obce unitářů v Brně.

Redakční rada: Rev. Mgr. Jarmila Plotěná, Mgr. Daniel Novotný,
Ing. Marie Vohlídalová, Ing. Ivan Sommer